
Katedra Literatury Polskiej UMK w Toruniu

Biuletyn Polonistyczny 4/11, 51-59

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZESPOŁOWA KATEDRA LITERATURY POLSKIEJ UMK W TORUNIU

(por. Biuletyn Polonistyczny, zesz.2, s. 68-71, zesz. 6, s.24-30)

1. Zakład Literatury Staropolskiej

Pracownicy Zakładu koncentrują badania na literaturze doby Odrodzenia, XVII wieku i wieku Oświecenia.

I. Kierownik Zakładu prof. Br. N a d o l s k i zajmuje się w szczególności:

1. literaturą Odrodzenia, 2. wymową staropolską, 3. życiem literackim i naukowym na Pomorzu.

W ostatnich latach ogłosił lub przygotował z tego zakresu następujące prace:

1. Jan Kochanowski. Życie - twórczość - epoka. Materiały zebrał i wstępem opatrzył ..... Biblioteka "Polonistyki" pod red. J. Z. Jakubowskiego. PZWS Warszawa 1960
2. Życie i działalność naukowa uzonego gdańskiego Bartłomieja Keckermanna. Studium z dziejów Odrodzenia na Pomorzu. "Prace Wydziału Filozoficzno-Filologicznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu". Toruń 1961. Tom X, z. 1
3. Memoriał rektora gimnazjum gdańskiego Jakuba Fabriciusa z r. 1628. W książce "Gdańskie Gimnazjum Akadem. 1558-1958", Wydawn. Morskie, Gdynia 1959
4. Profesor filozofii gimnazjum gdańskiego Henryk Nicolai w świetle swej autobiografii. Tamże
5. Korespondencja syndyka gdańskiego Wincentego Fabriciusa z uczonymi i pisarzami. "Sprawozdania Towarzystwa Naukowego w Toruniu". Z. 1-4, Toruń 1960
6. Recepta Terenjusza w szkołach gdańskich w okresie Renesansu. "Eos" 1959/60, z. 2
7. Poglądy na historię uzonego gdańskiego Bartłomieja Keckermanna. (1572-1609). "Rocznik Gdański", t. XVII/XVIII 1960
8. Nauczanie filozofii w gimnazjum gdańskim za profesury Bartłomieja Keckermanna. "Gdańskie Zeszyty Humanistyczne". 1960, z. 3-4.
9. Walka o szkołę humanistyczną w Prusiech Królewskich w dobie Odrodzenia. "Zapiski Historyczne". Toruń 1961, z. 1
10. Studia uniwersyteckie w Lejdzie Jana Nixdorffa. "Rocznik Gdański", t. XIX/XX

11. Toruńskie wydawnictwo renesansowe "Institutio Literata".
(Oddane do "Zeszytów Naukowych UMK")
12. Renesansowa i barokowa wymowa w dawnej Polsce. "Sprawozdania z prac naukowych Wydziału I PAN", z. 2-3/60
13. Życie literackie i naukowe na Pomorzu w dobie Odrodzenia.
Tamże, z. 1-4/59
14. Jana Rybińskiego "Hodoeporicon Liber" (1592). W Księdze pamiątkowej ku czci prof. St. Pigonia
15. Toruń literacki i naukowy w dobie Odrodzenia. Pracę przedstawiono w Wydziale Filolog.-Filozof. Towarzystwa Naukowego w Toruniu
16. Ostatnie badania niemieckie nad wczesnym Oświeceniem w Polsce. "Gdańskie Zeszyty Humanistyczne" 1960, z. 3-4.

W przygotowaniu znajduje się książka o literackim i naukowym życiu Gdańska w dobie Odrodzenia, studium o Orzechowskim, o poetach łacińskich w czasach Kochanowskiego i Szymonowica, o poetyce okolicznościowych utworów renesansowych (epinikia, epicedia, epitafium).

W dalszym planie znajduje się opracowanie zarysu literatury polskiej doby Odrodzenia.

Prof. Nadolski prowadzi seminarium magisterskie poświęcone literaturze staropolskiej i oświeceniowej. Z ważniejszych prac można wymienić:

1. Zb. Waśkowski: Pisarze polscy Odrodzenia w edycjach osiemnastowiecznych
2. E. Pawłowski: Żarty dworskie Stanisława Samuela Szemiota (wstęp i edycja)
3. E. Pytel: Dialogi i intermedia z rkp. Jag. 3526 (wstęp i edycja)
4. P. Niemcewicz: Pisma związane z konfederacją targowicką w świetle rkp. Bibl. Narod. nr 575 (wstęp i edycja)
5. A. Gruszożyńska: Mniej znane komedie Franciszka Zabłockiego
6. E. Trebus: "Zuzanny ufającej w Bogu niewinność" Modlibowskiego (pocz. XVIII w.), (edycja, wstęp i komentarz)
7. Zb. Nowak: Jan Rybiński, życie i twórczość polska
8. B. Sikorska: Ze studiów nad listami poetyckimi I. Krasińskiego

9. E. Kotarski: Dowcip i humor we "Fraszkiach" Jana Kochanowskiego
10. J. Kotarska: Realizm renesansowy "Pieśni" Jana Kochanowskiego
11. St. Paczkowski: "Wróżki" Jana Kochanowskiego
12. J. Malożyński: Tadeusz Wasilewski - działacz polityczny i pisarz.

W przygotowaniu znajdują się prace magisterskie o przenikaniu życia literackiego w okresie Odrodzenia na Litwę, analiza ideowo-artystyczna "Sielanek" Szymonowica, komentarz i edycja wyboru bajek staropolskich, praca o rozwoju twórczości pisarskiej Paprockiego, monograficzny zarys "Nadobnej Paskwaliny" Twardowskiego, dwie prace z pamiętnikarstwa polskiego XVII w., życiorysy literackie Naruszewicza, Wybiłkiego, Bogusławskiego i in.

II. Prace asystentów i współpracowników Zakładu:

1. St. asystent Anna K r z e w i ń s k a w dalszym ciągu pracowała nad rozprawą doktorską "Poetyka renesansowej pieśni artystycznej".
  2. Zbigniew N o w a k, starszy bibliotekarz Biblioteki Gdańskiej PAN, pisze pracę doktorską "Antyluterska literatura siewierska w Polsce XVII w." Ostatnio przygotował dla "Pamiętnika Literackiego" wspólnie z kustoszem Biblioteki Gdańskiej PAN, Anną Świderską, artykuł o Janie Rybińskim, a dla "Rocznika Gdańskiego" artykuł o lektorze języka polskiego w Gdańsku, Janie Łaganowskim.
  3. St. asyst. w WSP w Gdańsku E. K o t a r s k i jako pracę doktorską pisze monografię o Janie Dymitrze Solikowskim. Jeden z rozdziałów: "Prussia" J. D. Solikowskiego. Z dziejów literatury politycznej polskiego Odrodzenia", oddał do druku w "Gdańskich Zeszytach Humanistycznych".
  4. Jerzy K a s p r z y k, nauczyciel II Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu, jako pracę doktorską przygotowuje: "Gdańskie życie literackie i naukowe w XVIII wieku"
  5. Jadwiga K o t a r s k a opracowuje: "Kanojonały polskie XVI w." Obecnie opracowuje kanojonały toruńskie.
- #### III. Doc. Walerian P r e i s n e r, administracyjnie związany z Zakładem, ma dla polonistów wykłady z literatury włoskiej i francuskiej. Poza redakcją naukową "Słownika włosko-pol-

skiego" Soji i Zawadzkiego oraz poza kilkoma recenzjami wewnętrznymi ogłosił w "Zagadnieniach Rodzajów Literackich" t. II artykuły: Barzelletta, Canto, Carnascalesco, Contrasto, w t. III: Epicedio, Trionfo. W opracowaniu znajduje się historia filologii romańskiej w Polsce, zbadanie stosunków pisarza Boito z Polską.

2. Zakład Literatury Polskiej XIX wieku

Pracownicy Zakładu zajmują się badaniem literatury romantycznej i pozytywistycznej ze szczególnym uwzględnieniem twórczości Mickiewicza, Norwida i Kraszewskiego; pracują również nad Słownikiem języka A. Mickiewicza.

I. Kierownik Zakładu prof. Konrad G ó r s k i zajmuje się w szczególności: 1) pracami redakcyjnymi nad Słownikiem Mickiewiczowskim, 2) zagadnieniami teoretycznoliterackimi, 3) badaniami z zakresu literatury reformacyjnej w Polsce, 4) pracami tekstologicznymi, 5) historią przekładów Biblii w Polsce.

Z tego zakresu w ostatnich dwóch latach ogłosił:

1. Andrzej Frycz Modrzewski - Dzieła wszystkie, tom V. 1959
- redakcja naukowa przekładu i komentarz
2. Toruński Festiwal Teatralny. "Tygodnik Powszechny" nr 31
(2.VIII 1959 r.)
3. Z historii i teorii literatury. Wrocław 1959
4. Pisownia autoryzowanych wydań Mickiewicza do r. 1829 jako wskaźnik tekstologiczny. "O języku Mickiewicza". Studia. Wrocław 1959
5. Ewolucja poglądów religijnych Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Księga zbiorowa: "Studia nad arianizmem" pod red. Ludwika Chmaja. Warszawa 1959
6. Łukasz Górnicki (1585-1651). Polski Słownik Biograficzny, t. VIII, zesz. 3
7. Paweł Górnicki (1548-1623). Tamże
8. Józef Kalasanty Górski. Tamże
9. Piotr z Goniądza. O ponurzeniu chrystyjańskim. Oprac. Halina Górńska, Konrad Górski, Krystyna Wilczewska. Warszawa 1960
10. Dwie książki zbiorowe o Mickiewiczu. "Pamiętnik Literacki" 1959, zesz. 3-4
11. Onomastyka Mickiewicza. "Sprawozdania Wydz. I PAN".
12. Słowacki jako poeta aluzji literackiej. "Pamiętnik Literacki" 1960, zesz. 2

13. Drugi festiwal Toruński. "Tyg. Powszechny" nr 33 (14, VIII. 1960)
14. Juliusz Kleiner's Słowacki Monograph. The Review of the Polish Academy of Sciences", 1960, nr 1
15. "Irydion" i "Konrad Wallenrod". Księgã zbiorowa: "Zygmunt Krasiński. W stulecie śmierci". Warszawa 1960
16. Przegląd stanowisk metodologicznych w polskiej historii literatury do r. 1939. W książce: Zjazd Naukowy Polonistów. Wrocław 1960
17. Koreferat (Organizacja studiów polonistycznych). Tamże
18. Antologia dramatu staropolskiego. "Dialog" 1960, nr 11
19. Kasprowicz - problematyka miłości. "Tygodnik Powszechny" 19.II.1961.

Plany dalsze obejmują prace dotyczące tekstologii Mickiewicza, Słownika Mickiewiczowskiego oraz historii przekładów Biblii w Polsce.

Studenci uczęszczający na seminarium prof. Konrada Górskiego piszą prace magisterskie na następujące tematy:

1. "Wesele" w oczach współczesnych (do r. 1914)
2. Leon Borowski i jego rozprawa o poezji i wymowie.
3. Literatura wspomnień dziecięcych w dobie 20-lecia
4. Sądy Mickiewicza o życiu literackim Warszawy do r. 1830
5. Twórczość dramatyczna Kasprowicza
6. Ballada w dobie Młodej Polski
7. Artur Górski jako ideolog i krytyk Młodej Polski
8. Późne komedie Fredry jako obraz stosunków społecznych
9. Twórczość Szaniawskiego do r. 1939
10. Pogańska Litwa jako temat literacki do r. 1830
11. Dramat psychologiczno-społeczny Żeromskiego
12. Erotyki Marii Pawlikowskiej
13. Twórczość powieściowa Perzyńskiego.

II. Zast. prof. Bożena O s m ó l ś k a - P i s k o r s k a ogłosiła w "Zeszytach Naukowych UMK" (1960 r.) pracę: "Powstanie styczniowe w powieści polskiej". Opracowała dla Zakładu Historii Nauki PAN biogramy uczonych pomorskich: Stan. Kujota, Leona Szumana, Gotfryda Ossowskiego, K. Kościńskiego. Oddała do druku (do wydawn. "Szkice Pomorskie") artykuł "Nauka polska na Pomorzu w XIX wieku".

III. Prace pomocniczych pracowników naukowych i współpracowników Zakładu

1. Adiunkt Sławomir R o g o w s k i ukończył pracę doktorską z logiki (pod kierunkiem prof. T. Czeżowskiego, przyjętą przez recenzentów) pt. "Problem logicznego sensu i poprawności Heglowskiej tezy o sprzeczności ruchu i zmiany". Przygotował nadto do zredagowania pracę pt. "O warunkach definiowalności "funkcji poetyckiej Jakobsona". W najbliższej przyszłości pracować zamierza nad problemami z zakresu logiki, metodologii nauk i estetyki oraz kończyć będzie zaożytą przed laty pracę z estetyki teoretycznej.
2. St. asystent Antonina B a r t o s z e w i c z ukończyła pracę doktorską pt. "Teoria i krytyka powieści w latach 1831-1863". Napisała nadto dla "Dwustu lat literatury polskiej" artykuł o A. Niewiarowskim. W stadium zbierania materiałów znajduje się studium nad ustaleniem miejsca Kraszewskiego w życiu literackim okresu międzypowstaniowego.
3. St. asystent Zygmunt D o k u r n o zakończył zbieranie materiałów do pracy doktorskiej pt. "Kompozycja utworów lirycznych Norwida". Pracował ponadto w Słowniku Mickiewiczowskim nad przygotowaniem do druku I tomu oraz nad redakcją II tomu Słownika. W przyszłości zamierza pracować nad liryką Norwida oraz nad Słownikiem Mickiewiczowskim.
4. St. asystent Zefiryn J ę d r z y ń s k i pozostawał na urlopie.
5. St. asystent Jan Mirosław K a s j a n napisał pracę pt. "Wernyhora. Zarys dziejów postaci w literaturze polskiej" (maszynopis złożony do druku w "Zeszytach Naukowych UMK"). Pracował nad pracą doktorską pt. "Elementy ukraińskie w twórczości Słowackiego". W planach dalszych są studia nad ukrainizmem w polskiej literaturze romantycznej, nadto badania z pogranicza literatury artystycznej i folkloru w dobie romantyzmu.

Ponadto z Zakładem współpracowali:

1. Stefan S a w i o k i, adiunkt Zakładu Literatury Polskiej KUL, który złożył egzamin doktorski na podstawie pracy pt. "Studia z zakresu wersologii polskiej".
2. Józef C z e r n i, dyrektor biblioteki Politechniki w Gliwicach, pracujący nad rozprawą o prozie Iwaszkiewicza.
3. Jan M a l i n o w s k i, wykładowca na Studium Nauczycielskim w Bydgoszczy, który ma na ukończeniu pracę doktorską o powieści historycznej w dobie dwudziestolecia.

3. Zakład Literatury Polskiej XX wieku

Pracownicy Zakładu koncentrują swoje badania na literaturze naturalizmu, Młodej Polski, międzywojennego dwudziestolecia i lat powojennych oraz na teorii literatury.

I. Kierownik Zakładu doc. A. H u t n i k i e w i o z zajmuje się w szczególności: 1) rozwojem prozy epickiej XX w. 2) doktrynami literackimi dwudziestolecia oraz 3) ewolucją liryki w XX w. W ostatnich latach ogłosił lub przygotował z tego zakresu następujące prace:

1. Twórczość literacka Stefana Grabińskiego (1887-1936). Toruń 1959. "Prace Wydziału Filologiczno-Filozoficznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu". Tom VIII, z. 2 .
2. Stefan Żeromski. Warszawa 1960. Wiedza Powszechna
3. Sztuka poetycka Jana Lechonia. "Zeszyty Naukowe UMK". Toruń 1960.
4. Artykuły o Przybyszewskim i Kasproviczu w dwutyg. "Pomocze" 1959/60
5. Artykuły o Przybyszewskim i Nowaczyńskim dla wyd. "Dwieście lat literatury polskiej" (w maszynopisie).

W przygotowaniu dla tegoż wydawnictwa znajdują się:

6. Artykuły o T. Jaroszyńskim i S. Żeromskim.

Poza tym w stadium zbierania materiałów znajdują się prace o twórczości skamandrytów, awangardy, Kadena-Bandrowskiego, Irzykowskiego oraz o głównych kierunkach i tendencjach literatury polskiej lat międzywojennych.

Doc. Hutniewicz prowadzi też od kilku lat seminaria magisterskie dla studentów zwyczajnych i dla eksternistów, poświęcone

literaturze polskiej XX w. Ważniejsze z prac dotychczas wykonanych to:

1. K. Krzywkowa: "Granica" Z. Nałkowskiej. Artyzm i technika
2. Z. Szakien-Gurska: Powieści Gojawiczyńskiej o "dziewczętach z Nowolipek" na tle ówczesnej rzeczywistości społecznej
3. J. Forkiewicz: Powieści fantastyczne J. Żuławskiego
4. J. Koniecek: Twórczość literacka Z. Uniłowskiego
5. J. Makowski: Felietonistyka Z. Nowakowskiego
6. J. Speina: Twórczość literacka A. Sygietyńskiego
7. E. Piechocka: Cyganeria artystyczna w powieści młodopolskiej
8. L. Szyrkówna: "Romans Teresy Hennert" Z. Nałkowskiej
9. T. Tumialis: "Cudzoziemka" M. Kuncewiczowej
10. K. Ziółkowski: Sztuka bajkopisarska J. Lemańskiego.

W przygotowaniu znajdują się prace: o "Paźubie" i nowelistyce Irzykowskiego, o twórczości I. Dąbrowskiego, o technice kronik dramatycznych A. Nowaczyńskiego, o teatrze W. Grubińskiego, dramatach J.A. Kisielewskiego, o "Niemcach" L. Kruczkowskiego, o adaptacjach filmowych dzieł literackich. o K. I. Gałczyńskim (do r. 1939), o dramatach S. I. Witkiewicza, o K. Wierzyńskim, o twórczości prozatorskiej A. Wata, o A. Rudnickim, M. Choromańskim, J. Iwaszkiewiczu, o strukturze artystycznej powieści fantastycznych S. Lema, o przemianach prozy J. Andrzejewskiego i in.

II. Prace asystentów i współpracowników Zakładu:

1. St. asystent Czesław N i e d z i e l s k i przygotowuje pracę doktorską pt. "Teoria reportażu literackiego" (termin ukończenia 1961). Poza tym ogłosił szereg szkiców krytycznych i recenzji o I. Dąbrowskim, M. Kuncewiczowej, Hemingwayu, o książkach Wienera i Lévi-Straussa w dwutyg. "Pomorze". W stadium zbierania materiałów znajdują się prace: o funkcji motywów podróży w twórczości J. Iwaszkiewicza, o założeniach literacko-społecznych grupy "Przedmieście", o prozie polskiej w latach 1944 - 1948 oraz o rewizjonizmie historycznym w polskiej powieści historycznej XX w.
2. Asyst. Jerzy S p e i n a przygotowuje pracę doktorską pt. "Twórczość powieściowa St. Ign. Witkiewicza". Dotąd napisał rozdział o katastrofizmie Witkiewicza. Do druku w "Zeszytach Naukowych UMK" oddał studium analityczne na temat powieści

Ant. Sygietyńskiego "Na skałach Calvados". W dwutyg. "Pomorzanie" ogłosił kilka recenzji o książkach J. M. Rytarda, J. Szaniawskiego i in. Projektuje zarys monograficzny twórczości W. Sieroszewskiego.

3. Kazimierz Ziółkowski przygotowuje pracę doktorską na temat twórczości Jana Lemańskiego, a Henryk Dubowski pracę doktorską pt. "Nadrealizm w polskiej literaturze współczesnej (XX w.)".

x

W roku 1960 odbył się jeden przewód doktorski: Stefana Sawickiego praca pt. "Studia z zakresu wersologii polskiej", promotor - prof. K. Górski.

Bożena Osmańska - Piskorska przygotowuje pracę habilitacyjną pt. "Powstanie styczniowe w powieściach J.I. Kraśzewskiego".

x

Katedra postanowiła publikować w "Zeszytach Naukowych" Uniwersytetu krótkie, dwustronicowe streszczenia lepszych prac magisterskich, co niewątpliwie godne jest podkreślenia.

KATEDRA LITERATURY POLSKIEJ UNIwersYTETU im. A.MICKIEWICZA
W POZNANIU

Dnia 1 października 1960 r. dotychczasowy kierownik Katedry, prof. Roman Pollak, odszedł na emeryturę. Obecnie kierownikiem Katedry jest doc. Jerzy Ziomek.

W roku 1960 odbyły się kolejno promocje doktorskie: J. Maciejewskiego, T. Witczaka, A. Sajkowskiego, K. Bartoszyńskiego.

W grudniu 1960 roku odbyła się habilitacja dra Jarosława Maciejewskiego. Pracą habilitacyjną była książka "Gdy gościł w Wielkopolszczyźnie", wydana przez Wydawnictwo Poznańskie w r. 1958. Recenzentami byli: prof. K. Górski i prof. K. Wyka. Temat wykładu habilitacyjnego: O Epilogu "Pana Tadeusza".

W I semestrze r. ak. 1960/1961 pracownicy Katedry uczestniczyli w 2 zebraniach naukowych z referatami: doc. W. Jassema (Cybernetyczny model łączności przy pomocy mowy) oraz K. Bartoszyńskiego (Zagadnienie narratora w "Pamiętnikach Seglasy" F. Skarbkę).